τῆς 'Επτανήσου, λεοντόκαρδοι, ἀποβῆτε εἰς τὰ παράλια ἡμῶν. Θὰ εἶσθε ὁ ἐπίλεκτος λόχος. 'Η ἱερὰ σημαία τοῦ Σταυροῦ κυματίζει ἀπανταχοῦ τῆς 'Ηπειρωτικῆς ἀκτῆς. Πάργιοι καὶ 'Επτανήσιοι, προσθέσατε τὰς δυνάμεις ὑμῶν πρὸς τὰς τῶν Σουλιωτῶν. Αἱ σημαῖαι ἡμῶν φέρουσιν ἕνα Σταυρὸν καὶ ἕνα στέφανον ἐκ δάφνης. 'Ελευθερία! Θρησκεία! Πατρίς! 'Ιδοὺ τὸ ἔμβλημα ἡμῶν. 'Η εἰρήνη ἔστω μεθ' ὑμῶν, ἀδελφοί. 'Ημεῖς λέγομεν τὴν ἀλήθειαν, ἄλλοι δ' εἰσὶν ἐκεῖνοι οἵτινες θέλουσι νὰ ἐξαπατήσωσιν ὑμᾶς.

28 'Ιουνίου 1821. *Οἱ ὁπλαρχηγοὶ*
Μάρκος Βότσαρης
Κίτσος Τζαβέλλας».

* * *

'Από τὶς πολλὲς καὶ διάφορες σημαῖες τοῦ πρώτου ἔτους τῆς 'Επαναστάσεως, ἐντελῶς ξεχωριστὸν τύπο εἶχαν ἡ σημαῖες τῶν τριῶν ἡρωϊκῶν νήσων Σπετσῶν, Ψαρρῶν καὶ Ὕδρας. 'Η σημαία τῶν Σπετσῶν ὑψώθηκε στὶς 3 'Απριλίου 1821, στολίζοντας ὅλα τ' ἀραγμένα στὸ λιμάνι πλοῖα, μὲ φρενίτιδα ἐνθουσιασμοῦ. 'Ηταν γαλάζια, μὲ περιθώριο κόκκινο. Στὴ μέση εἶχε τὸ μισοφέγγαρο ἀνάποδα, ἐπάνω του τὸ Σταυρό, δεξιὰ λόγχη καὶ ἀριστερὰ ἄγκυρα. Γύρω στὴν ἄγκυρα φεῖδι τυλιγμένο, καὶ μεταξὺ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἀγκύρας ἕνα γῦπα ποὺ ἔτρωγε τὴ γλῶσσα τοῦ φειδιοῦ. Καὶ γύρω τὴν ἐπιγραφή «*'Ελευθερία ἢ Θάνατος!*».

Στὶς 11 'Απριλίου ὕψωσαν τὴ σημαία τῆς 'Ελευθερίας τὰ τρισένδοξα Ψαρρά. 'Ηταν ἄσπρη, μὲ τὸ γῦρο κόκκινο καὶ μὲ τὰ ἴδια, ὅπως κι' ἡ Σπετσιώτικη, σύμβολα καὶ γράμματα.

Στὴν Ὕδρα ὁ πρωτουργὸς τῆς 'Επαναστάσεως 'Αντώνης Οἰκονόμου ὕψωσε θριαμβευτικά, καὶ μὲ κανονιοβολισμοὺς ὅλων τῶν πλοίων, τὴ σημαία τῆς 'Επαναστάσεως στὶς 15 'Απριλίου 1821. 'Ηταν μαύρη, μὲ τὰ ἴδια σύμβολα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κουκουβάγια τῆς 'Αθηνᾶς ἀκόμη.

'Η σημαῖες τῶν Μανιατῶν ἔφεραν τὸν φοίνικα καὶ τὰ γράμματα ΙΧ καὶ ΝΚ, δηλ. «'Ιησοῦ Χριστέ, Νίκα». Τὰ σώματα τοῦ Κυριακούλη Μαυρομιχάλη ἔφεραν καὶ τὴν ἀρχαία Σπαρτιατικὴ ἐπιγραφή: «*'Η τάν, ἢ ἐπὶ τᾶς*».

'Ο Δημήτριος Ὑψηλάντης — ποὺ κατέβηκε στὴν 'Ελλάδα ὡς 'Αρχηγὸς τοῦ 'Αγῶνος — εἶχε καὶ τὸ ἀπόλυτο δικαίωμα νὰ προσδιορίζη τὶς σημαῖες. 'Η σημαῖες ποὺ εἰσήγαγε αὐτός, τὸν 'Ιούνιο τοῦ 1821, εἶχαν, ἐκτὸς τοῦ μυθολογικοῦ παληοῦ φοίνικος καὶ τὴν ἐπιγραφή: «*Μάχου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος*». Τέτοιες σημαῖες ὁ Δημ. Ὑψηλάντης ἔστειλε καὶ στὴν ἡρωϊκὴ Κρήτη μὲ τὸν Μιχαὴλ 'Αφεντούλη, ποὺ ἐπῆγε ἐπίτηδες ἐκεῖ ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν. 'Ο ἴδιος ὁ Δημ. Ὑψηλάντης εἶχε ξεχωριστὴ πολυτελῆ σημαία, ποὺ τοῦ τὴν εἶχαν δωρήσει ἡ 'Ελληνίδες παρθένες τῆς Τεργέστης.

* * *

Οἱ σημαιοφόροι τῆς 'Επαναστάσεως ὠνομάζονταν «φλαμπουριάρηδες» ἢ «μπαϊραχτάρηδες» καὶ διαλέγονταν νὰ εἶνε οἱ πιὸ μεγαλόκορμοι καὶ γενναῖοι ἄνδρες. Τὸ ἀξίωμα ἐθεωρεῖτο πολὺ τιμητικό. Περίφημος ἦταν ὁ σημαιοφόρος τοῦ Παπαφλέσσα, ὁ λεγόμενος Παπᾶ - Τούρτας. 'Ιδοὺ μιὰ ὡραία περικοπὴ ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Φωτάκου γιὰ τὴ θριαμβευτικὴ πορεία τοῦ 'Αρχιμανδρίτη καὶ καπετάνιου Παπαφλέσσα στὴν 'Αρκαδία:

«...*Καθὼς ἔβλεπαν οἱ "Ελληνες τὰς σημαίας καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐσήμαιναν τῶν ἐκκλησιῶν τὰ σήμαντρα, καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς ἔβγαιναν ἐνδεδυμένοι τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ μὲ τὸ Εὐαγγέλιον ἀνὰ χεῖρας, οἱ δὲ χριστιανοί, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, ἐπαρακαλοῦσαν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ. 'Ο 'Αρχιμανδρίτης μάλιστα ἐφοροῦσε μίαν περικεφαλαίαν καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐκύτταζαν μὲ πολλὴν περιέργειαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸν ἐδέχοντο μὲ μεγάλην ὑποδοχήν. Εἶχε δὲ σημαιοφόρον ἕνα καλόγηρον θεώρατον, Παπᾶ - Τούρταν ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἐκράτει ἕνα μεγάλον Σταυρὸν ὑψηλὰ εἰς τὰ χέρια καὶ ἐπήγαινε πάντοτε μπροστὰ εἰς τὸ στράτευμα... 'Ο κόσμος ἐγίνετο τοίχος καὶ ἔκαμαν τὸ σταυρό τους καθὼς ἐπέρνα ὁ καλόγηρος μὲ τὸ Σταυρό*».

* * *

Τέλος, ἡ ἐν 'Επιδαύρῳ «Πρώτη τῶν 'Ελλήνων 'Εθνικὴ Συνέλευσις», ποὺ συνῆλθε τὴν 1ην 'Ιανουαρίου 1822, καθώρισε μιὰ ἐπίσημη 'Ελληνικὴ σημαία, τὴ σημερινὴ Κυανόλευκη. "Επειτα τὸ 'Εκτελεστικόν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ 'Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, μὲ ἕδρα τὴν Κόρινθο, ἐδημοσίευσε τὸ ψήφισμα τῆς 15ης Μαΐου 1822 τὸ ὁποῖον ὁρίζει λεπτομερῶς τὸν τύπο τῆς Κυανολεύκου. Καὶ μὲ τὴ Σημαία αὐτὴ ἐπροχώρησε τὸ "Εθνος μας στὸν δύσκολο 'Αγῶνα του, στὴ στερρὰ καὶ στὴ θάλασσα, τὴν ὕψωσε νικήτρια σὲ κάστρα καὶ καράβια, ὥσπου ἀπέκτησε τὴν πολυπόθητη 'Ανεξαρτησία του.

ΑΣ Τ' ΑΚΟΥΣΟΥΝ ΑΙ «ΜΙΣ»

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΩΜΟΡΦΙΑ

'Ο Σωκράτης ὠνόμαζε τὴν ὠμορφιὰ μικροχρόνιο Τυραννία. ὁ Πλάτων προνόμιο τῆς φύσεως, ὁ Θεόφραστος σιωπηλὸ ἀπατεῶνα, ὁ Θεόκριτος ὡραία πρόλληψη καὶ ὁ Καρνεάδης... εἰσιτήριο γιὰ τὴν Κόλασι!... 'Ο 'Αριστοτέλης, τέλος, ἔλεγε ὅτι ἡ ὠμορφιὰ εἶνε ἀποτελεσματικώτερη ἀπὸ κάθε συστατικὴ ἐπιστολή, ὁ "Ομηρος ὅτι εἶνε λαμπρὸ δῶρο τῆς φύσεως καὶ ὁ 'Οβίδιος ὅτι εἶνε θεῖο χάρισμα.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

"Ενας χωριάτης ἔχασε μιὰ φορὰ τὸ γάϊδαρό του καὶ γύριζε νὰ τὸν βρῆ στὰ βουνὰ τραγουδῶντας. 'Εκεῖ ποὺ πήγαινε, τὸν ἀπάντησε ἕνας διαβάτης καὶ τὸν ἐρώτησε:

— Τί γυρεύεις;

— Τὸ γάϊδαρό μου ἔχασα.

— Καὶ τραγουδᾶς;

— 'Ελπίζω νὰ τὸν βρῶ πίσω ἀπ' αὐτὴ τὴ ράχι. 'Αλλοιῶς θ' ἀκούσης μοιρολόγια...

Σὲ λίγο βγῆκε τὸ παιδί του καὶ τοῦ φώναξε:

— Πατέρα, ἔλα πίσω... Τὸ βρήκαμε τὸ γαϊδοῦρι...

'Ο χωριάτης ὅμως ἐξακολούθησε τὸ δρόμο του λέγοντας:

— Ρίξτε του ἄχυρα νὰ φάη, γιατὶ ἐγώ, μιὰ ποὺ βγῆκα, ἔχω ἀπόφασι νὰ μὴ γυρίσω χωρὶς γάϊδαρο!...

* * *

Στὸ χωριὸ Στενὸ τῆς Μαντινείας ζοῦσε τὸν παληὸ καιρὸ ἕνας χωριάτης, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀτυχία νὰ τοῦ ψοφοῦν τὰ ζῶα. Στὸ τέλος τοῦ ἔμεινε ἕνας γάϊδαρος, ὁ ὁποῖος μιὰ μέρα ἀρρώστησε κι' αὐτὸς καὶ ψόφησε. Τότε λοιπὸν ὁ νοικοκύρης του πῆγε ἀπὸ πάνω του κι' ἄρχισε νὰ τὸν μοιρολογάη.

— Τί κάνεις αὐτοῦ, καϊμένε Θανάση; τοῦ εἶπε ἕνας γείτονάς του. Γιὰ τὸ γάϊδαρο κάθεσαι καὶ κλαῖς! "Εχει ὁ Θεός...

— Τί νάχη ὁ Θεός, γείτονά μου! Γάϊδαρο ἔχασα, δὲν ἔχασα γυναῖκα, ἀποκρίθηκε ὁ Θανάσης. "Αν ἔχανα γυναῖκα, ἔπαιρνα ἄλλη, γάϊδαρο ὅμως δὲν σοῦ δίνουν σήμερα, οὔτε καὶ τὸν προικίζουν!...

* * *

Μιὰ φορὰ ἕνας 'Ανατολίτης θεριακλῆς δὲν εἶχε καπνὸ νὰ καπνίση καὶ πῆγε στὸν καφενέ. Κάθησε λοιπὸν σὲ μιὰ ἄκρη καὶ παρηγοριόταν κυττάζοντας τοὺς ἄλλους ποὺ κάπνιζαν.

Σὲ μιὰ στιγμὴ πέρασε ἀπὸ κοντά του κάποιος ἄγνωστος μὲ τὴν καπνοσακκούλα γεμάτη. Τότε ὁ 'Ανατολίτης, σταματῶντας τον, τὸν ρώτησε:

— Δὲν μοῦ λές, συμπέθερε, τ' ἄλογο ποὺ σοῦ ψόφησε πέρυσι ἔβγαλε δόντια φέτος;

'Ο ἄγνωστος παραξενεύτηκε ἀπ' τὴν ἀλλόκοτη αὐτὴ ἐρώτησι καὶ τὸν κύτταζε σαστισμένος. Τότε ὁ 'Ανατολίτης τοῦ εἶπε:

— Εἶπα ἕνα λόγο, καϊμένε, στὴν τύχη, γιὰ ν' ἀνοίξουμε κουβέντα. Φέρε τώρα τὴ σακκούλα σου νὰ γεμίσω κι' ἐγὼ τὸ τσιμπούκι μου... "Αϊντε, γειά σου, συμπέθερε!...

* * *

Κάποτε ψόφησε τὸ βοϊδὶ ἑνὸς χωριάτη κι' ἔστειλε τὴν κόρη του στὸ γείτονά του γιὰ νὰ τὸν καλέση κοντά του. 'Η κόρη ὅμως ξέχασε τὴν παραγγελία τοῦ πατέρα της καί, μπαίνοντας στὸ σπίτι τοῦ γείτονα, τοῦ εἶπε:

— Μπάρμπα, μοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου νὰρθῆς νὰ μᾶς βοηθήσης νὰ ρίξουμε στὸ ρέμμα τὸ βοϊδὶ ποὺ μᾶς ψόφησε, καὶ μεθαύριο, ποὺ θὰ ψοφήση καὶ τὸ δικό σου, ἔρχεται καὶ σὲ βοηθάει κι' αὐτός!...

* * *

Μιὰ μέρα ἕνας λύκος εἶχε ἀνεβῆ μὲ τὰ λυκόπουλά του σ' ἕνα ψηλὸ βουνὸ καὶ κύτταζε κάτω στὸν κάμπο ὅπου ἔβοσκαν τὰ κοπάδια.

— Τί εἶνε αὐτὰ τὰ ἄσπρα πράμματα, πατέρα; τὸν ρώτησε ἕνα λυκόπουλο.

— Πρόβατα, παιδί μου, ἀτ' αὐτὰ ποὺ τρῶμε κι' ἐμεῖς.

— Κι' ἀπὸ πόσα γεννάει ἡ μάνα τους;

— "Ενα μονάχα κάθε χρόνο.

— Κι' εἶνε τόσα πολλά; 'Αμ' ἐμεῖς ποὺ ἡ μάνα μας γεννάει τέσσερα - πέντε κάθε φορά, γιατί εἴμαστε τόσο λίγοι;

— Κατὰ τὴ γνῶσι ποὺ ἔχουμε, παιδί μου, τοῦ ἀπάντησε ὁ γέρω - λύκος, πάλι καλὰ ποὺ δὲν πήγαμε ἀκόμα κατὰ διαβόλου!...

* * *

Μιὰ φορὰ ἕνας 'Αρβανίτης ἀγᾶς πέρασε ἀπὸ ἕνα μοναστῆρι κι' ἐπειδὴ ἡ ὥρα ἦταν περασμένη, μπῆκε μέσα γιὰ νὰ διανυκτερεύση. 'Ο ἡγούμενος τὸν ὑποδέχτηκε πρόθυμα καὶ διάταξε τοὺς καλογήρους νὰ στρώσουν τὸ τραπέζι. Κάθησαν λοιπὸν κι' οἱ δυό τους κι' ἄρχισαν νὰ τρῶνε. "Επειτα γέμισαν τὰ ποτήρια τους μὲ κρασὶ καὶ θέλησαν νὰ εὐχηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Πρῶτος ἔλαβε τὸ λόγο, κατὰ τὸ ἔθιμο τῆς φιλοξενίας, ὁ ἡγούμενος, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

— 'Εβίβα! Νᾶσαι καλά, ἀγᾶ μου, καὶ νὰ πᾶς καλὰ στὸν τόπο σου...

— 'Εβίβα, ὀρὲ ἡγούμενε! εἶπε κι' ὁ 'Αρβανίτης. Νᾶσαι καλὰ καὶ σὺ καὶ τὰ παιδιά σου...

— Μὰ δὲν ἔχω παιδιά, ἀγᾶ μου.

— Πώ, ἔχεις, μορὲ μπίρο μ' γούμενε, ἀπάντησε ὁ ἀγᾶς, ἀλλὰ εἶσαι ἔξυπνος, ὀρέ, καὶ σοῦ τὰ θρέφουν ἄλλοι...

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΣΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΟΥΝ

'Ο Μάρτης βρέχει μιὰ στιγμὴ καὶ ξαστερώνει πάλι,
ἀλλ' ὁ 'Απρίλης μᾶς σκορπᾶ τὰ ρόδινά του κάλλη.
Πῶς σοῦ ταιριάζουνε κι' οἱ δυό, ἀγάπη μου, στοχάσου!
'Απρίλη ἔχεις στὰ χείλη σου καὶ Μάη στὴν καρδιά σου...

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ